

Llengua i marc polític

BERNAT JOAN I MARÍ

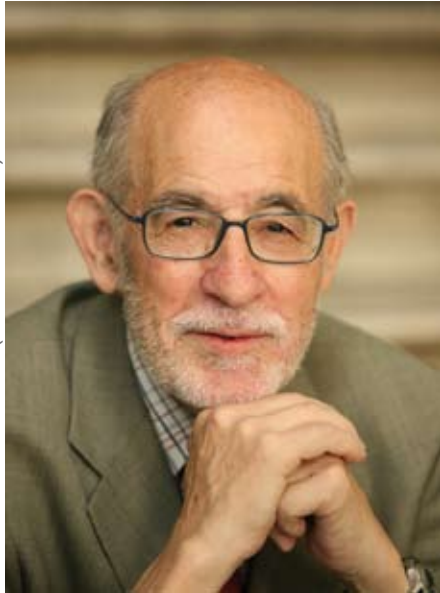

Foto: Òmnium Cultural (Ramon Boadella)

«Jo veig la llengua com quelcom íntimament lligat a l'individu que la parla i al cos social que la té. I si tu, en la política global i cívica, mantens un cos social degradat i subordinat, la llengua també ho estarà. Una llengua que pertany a un poble menyspreat és una llengua menyspreada. I si a més tens una altra llengua a casa, aquesta t'acabarà absorbint. S'ha de mantenir la dignitat de la persona, del grup social i de la llengua, que són la mateixa cosa. Això s'ha de tenir clar des del poder. I plantar cara és no acceptar la subordinació, defensar una llengua forta, poderosa i sobirana, i vetllar perquè no es degradi.»

Joan Solà, lingüista, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 2009; *La Vanguardia*, 17-6-09

Fa uns quants mesos, la Societat Catalana de Sociolingüística, entitat filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), va organitzar unes jornades de reflexió sobre els vint-i-cinc anys de la primera Llei de política lingüística de Catalunya: l'anomenada Llei de normalització lingüística, de l'any 1983. Varen pronunciar-hi les seues conferències l'actual president de la Generalitat de Catalunya, José Montilla; després, qui fou més anys president de la Generalitat des de l'inici de la Transició, Jordi

Pujol; i hi hagué una taula rodona amb la presència de directors generals i secretaris de Política Lingüística: Aina Moll, Miquel Reniu, Lluís Jou, Miquel Pueyo i jo mateix. Es tractava, en definitiva, de persones de sensibilitats diferents i, sobretot, de posicions polítiques també clarament diferenciades, que varen deixar paleses diferències, però també punts de coincidència, i alguns fils conductors fonamentals en la política lingüística que s'ha portat a terme a Catalunya durant el darrer quart de segle.

Per damunt de tot, entenc que hi plana un consens fonamental, ara mateix, entre nosaltres: el català ha de ser la llengua comuna d'una societat que ha esdevingut multilingüe. La fesomia lingüística de la societat catalana ha canviat substancialment durant els darrers anys (de la mateixa manera que han canviat les característiques sociolingüístiques de bona part de les societats europees, especialment a les grans ciutats de la nostra part del món). Avui ja no podem parlar d'una societat on hi ha dues llengües

www.culturamenorca.org/sal

La teua web de consulta sobre la llengua catalana a Menorca: publicacions, cursos, normatives, ajuts i campanyes... i l'espai virtual **Bústia de la Ciutadania** per poder fer consultes o comentaris sobre la llengua.

CONSELL INSULAR DE MENORCA DEPARTAMENT DE CULTURA, PATRIMONI, EDUCACIÓ I JOVENTUT

Servei d'Assessorament Lingüístic

Benvinguts/Benvingudes

Actuacions

Bústia de la Ciutadania

Llengua

Jornades

Reglaments, normatives i legislació

al web de llengua catalana i assessorament lingüístic del Consell Insular de Menorca. Aquí trobareu informació relativa a la llengua catalana a Menorca i a les tasques en matèria de normalització lingüística que es fan des del Consell.

Novetats

Cursos de llengua catalana per a estrangers a Alaior +info

Concessió d'ajuts per al foment de l'ús del català en establiments

Bústia de la ciutadania

APOSTROFACIÓ.
Per Pilar Vinent

APOSTROFACIÓ.
Per Marta

deposos/dependent.
Per Pilar Vinent

i prou, en una situació més o menys conflictiva, sinó d'una societat on es parlen més de dues-centes llengües, de les quals n'hi ha mitja dotzena llarga que compten amb algunes desenes de milers de parlants. Insistesc: això és així a Barcelona, a Catalunya, al conjunt dels Països Catalans, però també és així a Londres, a Brussel·les o a París. Entre nosaltres, la situació resulta especialment complexa perquè existeixen dues llengües oficials –el català, en quant llengua pròpia de Catalunya (també és considerada oficial com a llengua pròpia de les Illes Balears; en l'Estatut valencià, en canvi, no s'hi especifica aquesta característica de llengua pròpia), i el castellà (anomenat arreu del món «espanyol») en quant llengua oficial de l'Estat–. I aquestes dues llengües oficials, per causes històriques claríssimes, no es troben en una mateixa situació pel que fa a l'ús social.

Ens trobam, per tant, amb un trencaclosques prou complex, i amb elements sobrefegits que dificulten les possibilitats de treure'n un desllorigador favorable per a la llengua catalana.

En aquest context, s'ha arribat a defensar (públicament i privadament, i des de diverses perspectives polítiques, molt allunyades entre elles quant a propòsits finalistes) que la qüestió de la llengua, als Països Catalans, s'ha de despolititzar. Es diu que hem d'evitar la politització de la llengua perquè el procés de normalització del seu ús social pugui arribar a bon port. També s'afirma que cal un nou discurs, una nova manera

d'enfocar la política lingüística i una nova aproximació al model sociolingüístic que volem per a la nostra societat.

Estic d'acord amb tots aquests postulats (vagi per endavant), però entenc que s'han d'explicar per a evitar malentesos; perquè, en definitiva, no es tracta de postulats que pretenguin afirmar que la qüestió de la llengua és innòcua des d'un punt de vista polític.

En primer lloc, què entendríem per despolititzar la llengua? Personalment, diria que posaríem de manifest que, mentre la llengua constitueixi una qüestió «polititzada», vol dir que encara no n'hem assolit la plena normalitat social. En l'Espanya estricta no són més ni menys defensors d'un ús general de l'espanyol els de dretes o els d'esquerres, els liberals o els socialistes, els desenvolupistes o els ecologistes. Tots, absolutament tots, mantenen les mateixes posicions lingüístiques i fan uns usos aproximadament iguals de la llengua. Que, dins la nostra societat, sigui més esperable que usi el català d'una manera sistemàtica, en tot lloc i ocasió, una persona d'un determinat perfil polític, i que puguem augurar, sabent-ne el perfil polític, qui tindrà unes o altres postures lingüístiques, ve a demostrar, senzillament, una anomalia. Despolititzar la llengua implicaria, per tant, que totes les forces polítiques, dins la nostra societat, haurien d'assumir amb la mateixa convicció, amb la mateixa força i amb la mateixa determinació la defensa i l'ús de la llengua catalana. Exemplifiquem-ho d'una

manera més o menys gràfica: potser a Catalunya podem prescindir de la voluntat del PP a favor del procés de la normalització plena de l'ús del català (fet i fet, la seua representació parlamentària no arriba al 10%); però prescindir-ne a les illes Balears i Pitiüses (on el PP és la primera i única força de l'oposició, amb 29 diputats sobre 59) seria ja molt més que discutible, i prescindir-ne al País Valencià és del tot suïcida. Per tant, no podem escometre la idea de fer del català la llengua pública comuna dins tot el nostre territori lingüístic cenyint la defensa de la llengua a aquelles formacions polítiques que tenen una determinada orientació, sinó que les hem d'impregnar totes amb aquesta voluntat.

És obvi que, si totes les forces polítiques estiguessin en peu d'igualtat a favor de la normalització de la llengua, la qüestió automàticament quedaria despolititzada, perquè passaria a formar part d'un consens general.

Una consideració final: hi ha qui pretén despolititzar la llengua anivellant les pròpies reivindicacions a la baixa. Aquí m'aferraria als mots de Joan Solà: només podem despolititzar la qüestió de la llengua amb un anivellament a l'alça. Fins a quina alçada? La cosa és ben clara: fins a l'alçada de les posicions d'aquelles comunitats lingüístiques que compten amb llengües amb un ús plenament normalitzat. Perquè, efectivament, la situació de la llengua no és més que un símptoma (entre molts) de la situació general en què es troba el poble que la parla. ♦

TOTA LA VIDA FENT GALETES

Trias, Néts de Joaquim, SA
Tel. 972 84 12 13 • fax 972 84 24 14
www.triasbiscuits.com
a/e: trias@triasbiscuits.com
Ctra. de Sils, 36 • STA. COLOMA DE FARNERS